

De leden van de gemeenteraad van Haarlemmermeer

Postbus 250
2130 AG Hoofddorp

Bezoekadres:
Raadhuisplein 1
Hoofddorp
Telefoon 0900 1852
Telefax 023 563 95 50

Organisatieonderdeel	Samenleving, Sport en Cultuur
Contactpersoon	Vivienne Otto
Telefoonnummer	0900 1852
Uw brief	Sessieverzoek GroenLinks mantelzorg
Ons kenmerk	X2017.56230
Bijlage(n)	
Onderwerp	Beantwoording informatieve vragen van de fractie van GroenLinks inzake mantelzorg

Verzenddatum:

15 JAN, 2018

Geachte heer, mevrouw,

Op 30 november jl. ontvingen wij een sessiemotivatie van de fractie van GroenLinks over mantelzorg. Onderstaand treft u de beantwoording aan op de door u gestelde informatieve vragen ter voorbereiding op deze sessie.

Vraag 1:

Welke definitie hanteert de gemeente om te bepalen of iemand mantelzorger is?

Antwoord:

In de WMO 2015 is het begrip mantelzorg ruim omschreven. Kort gezegd is het de zorg die voortvloeit uit een sociale relatie. De verandering in het zorgstelsel is ingegeven door de gedachte dat we zelf meer verantwoordelijk zijn voor onszelf en voor de mensen om ons heen. Het voor elkaar zorgen moet de komende jaren "gewoner" worden. Dit pleit ervoor om:

- voor de waardering een periode van circa 3 maanden aan te geven waarin de mantelzorg minimaal is verleend om voor de waardering in aanmerking te komen;
- bij mantelzorg vast te houden aan het begrip boven gebruikelijke zorg: het moet gaan om meer zorg dan gebruikelijk is in de sociale relatie (zie ook de nota over de mantelzorgwaardering van 27 oktober 2015, 2015.0049296).

Als definitie van respijtzorg wordt de landelijke definitie gehanteerd: tijdelijke en volledige overname van de zorg van een mantelzorgers met het doel hem of haar vrijaf te geven.

Vraag 2:

Mantelzorgers kunnen zich inschrijven bij 'Mantelzorg en meer'.

- a) Heeft de gemeente Haarlemmermeer ook zelf een bestand van mantelzorgers?*
- b) Heeft de gemeente ook een overzicht van mensen die mantelzorgers zijn voor iemand die onder de Wet langdurige zorg (Wlz) vallen? Idem voor mensen die onder de GGZ vallen? Zo ja, zijn deze personen dan ook 'meegenomen' in de cijfers in de Transformeermonitor?*

Antwoord:

- a) Ja, sinds september 2017 is er een toevoeging in gemeentelijke basisregistratie gedaan aan de hand van de lijst ingeschreven mantelzorgers bij Mantelzorg&Meer. Er zijn afspraken gemaakt om mutaties te delen zodat het mantelzorgbestand actueel kan worden gehouden.*
- b) Alle mantelzorgers kunnen zich inschrijven bij Mantelzorg&Meer. Mantelzorg&Meer registreert ook voor wie de mantelzorger zorgt, de gemeente niet. Alle mantelzorgers zijn meegenomen in de cijfers van de Transformeermonitor die gebaseerd zijn op de gegevens van Mantelzorg&Meer.*

Vraag 3:

Kunt u verklaren waarom het percentage mantelzorgers dat zich overbelast voelt in Haarlemmermeer lager zou zijn dan het landelijke percentage?

Antwoord:

Het genoemde landelijke percentage van overbelaste mantelzorgers is niet één op één vergelijkbaar met het lokale cijfer uit de Transformeermonitor, omdat de vraagstelling verschilt. Het landelijke cijfer is afkomstig uit de GGD Gezondheidsmonitor, een onderzoek dat vierjaarlijks in alle gemeenten wordt uitgevoerd. Voor Haarlemmermeer is er om die reden tevens een cijfer beschikbaar waarin de gemeente wel vergelijkbaar is met dit landelijke cijfer. Uit de Gezondheidsmonitor 2016 Haarlemmermeer komt naar voren dat 13% van de volwassenen langdurig en/of intensief mantelzorg geeft, tegenover 15% landelijk (zie www.gezondheidsatlaskennemerland.nl). Het percentage Haarlemmermeerse mantelzorgers dat aangeeft zwaar belast of overbelast te zijn is in dit onderzoek 13%, ongeveer gelijk aan het landelijke percentage van 14% (1 op de 7). Er is met andere woorden voornamelijk geen reden om aan te nemen dat de ervaren belasting van mantelzorgers in Haarlemmermeer afwijkt van het landelijk gemiddelde.

In ons lokaal onderzoek is op een andere manier gevraagd naar het geven van mantelzorg. Het begrip mantelzorg wordt vooral in verband gebracht met het geven van langdurige zorg aan een hulpbehoevende. Met de intrede van de nieuwe Wmo in 2015 wordt mantelzorg beleidsmatig echter ruimer opgevat dan voorheen; het gaat niet alleen om zorg, maar ook om andere vormen van hulp (hulp ten behoeve van zelfredzaamheid en participatie). Om die reden vallen de genoemde percentages ook lager uit dan in het GGD-onderzoek, waarin een ruimere opvatting van mantelzorg is gehanteerd. Aangezien de ruimere opvatting beter aansluit bij de huidige beleidsdoelstellingen, zullen wij voortaan een vergelijkbare vraagstelling hanteren als de GGD.

Vraag 4:

Heeft de gemeente onderzoek gedaan naar de redenen waarom mantelzorgers zich overbelast voelen? Zo ja, wat zijn de uitkomsten van dat onderzoek? Zo nee, bent u van plan dit te onderzoeken?

Antwoord:

In de afgelopen jaren zijn diverse lokale onderzoeken verricht naar informele hulp in het algemeen en mantelzorg in het bijzonder. Zo stonden in de Kijk op de Wijk 4 (2014) sociale netwerken en hun draagkracht centraal. In de Staat van Haarlemmermeer 3 (2015) is een profiel geschetst van de Haarlemmermeerse mantelzorg. Naar de redenen waarom mantelzorgers zich overbelast voelen is recent geen lokaal onderzoek verricht. Op het moment staat naar dit vraagstuk geen onderzoek ingepland. Er is echter geen reden om aan te nemen dat onze gemeente wat dat betreft afwijkt van landelijk onderzoek.

Vraag 5:

Wordt er bij het voeren van een keukentafelgesprek standaard geïnformeerd naar mantelzorgers? Zo ja, met welke bedoeling wordt daarnaar gevraagd?

Antwoord:

In 2017 hebben het team Zorg en Ondersteuning (Wmo consulenten) en de Meerteams een training 'familiezorg' gevolgd. Deze training is gegeven door Mantelzorg&Meer met als doel deze professionals te trainen actief en breed (te leren) kijken naar de mantelzorg naast de hulpvraag van de zorgvrager. Er zijn instrumenten besproken (o.a. toolkit mantelzorg), er is geoefend en er zijn handreikingen gedaan. Begin 2018 volgt er een follow up. Er wordt nu standaard gekeken naar benodigde mantelzorgondersteuning.

Vraag 6:

Wordt de belasting en de belastbaarheid van individuele mantelzorgers periodiek gemonitord?

Antwoord:

De belasting en belastbaarheid van de groep mantelzorgers als geheel brengen wij in beeld door periodiek op lokaal niveau onderzoek te doen. De individuele mantelzorgers worden op dit thema niet gemonitord.

Vraag 7:

Wordt periodiek gemonitord of mantelzorgers zélf nog kunnen participeren aan de samenleving?

Antwoord:

Gezien de grote moeite die mantelzorgers kunnen hebben om hun zorgtaken te combineren met andere vormen van participatie, nemen wij dit thema mee in periodiek lokaal onderzoek. Zoals bijvoorbeeld in hoofdstuk 6 van de Staat van Haarlemmermeer 3 (2015) over het combineren van mantelzorg met andere taken. De individuele mantelzorgers worden op dit punt niet bevraagd. In de jaarlijkse verantwoording van de subsidie van Mantelzorg&Meer worden bevindingen van het afgelopen jaar teruggekoppeld n.a.v. de informatie en advies contacten.

Vraag 8:

Heeft de gemeente inzicht in de hoeveelheid tijd die mantelzorgers kwijt zijn aan het regelen van de zorg?

Antwoord:

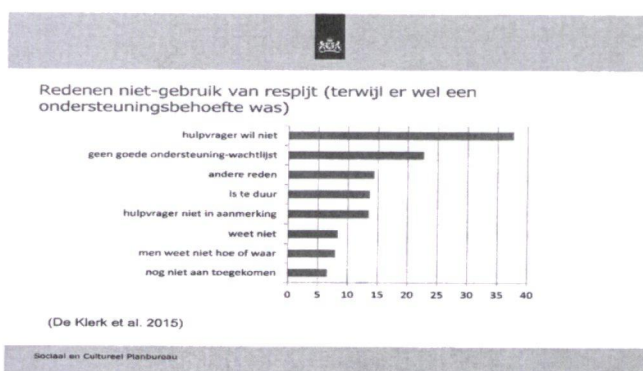
Hier is geen onderzoek naar gedaan. Vanuit de ervaringen van Mantelzorg&Meer is de tijdsinvestering hoog. De mantelzorgmakelaar is een consultant van Mantelzorg&Meer die specifiek met 'het regelwerk' kan ondersteunen. Zo blijkt ook uit de pilot mantelzorgspreekuur die voor mantelzorgende medewerkers bij de gemeente is opgezet dit jaar.

Vraag 9:

Is het voor mantelzorgers mogelijk om voor henzelf een beroep te doen op zorg en ondersteuning, anders dan op datgene wat 'Mantelzorg en meer' aanbiedt? Kunnen mantelzorgers bijvoorbeeld zelf een aanvraag indienen voor hulp bij het huishouden?

Antwoord:

Ja dat kan. Deze aanvraag komt dan binnen bij team Zorg en Ondersteuning. Met name de producten individuele begeleiding (Wmo) en/of kortdurend verblijf (logeren) kunnen dan worden ingezet als vorm van respijtzorg. Uit landelijk onderzoek (bv. De Klerk et al. 2015) blijkt dat 74% van de mantelzorgers geen vorm van respijtzorg gebruikt. De belangrijkste reden hiervoor is dat de hulpvrager dit niet wil. Andere redenen zijn geen goede ondersteuning of een wachtlijst en te duur (zie tabel).

Vraag 10:

Op welke wijze wordt voorzien in respijtzorg? Graag ontvangt onze fractie een overzicht van respijtvorzieningen en het gebruik daarvan.

Antwoord:

In 2017 heeft Mantelzorg&Meer op verzoek van de gemeente een digitaal overzicht gemaakt van alle respijtzorg voorzieningen.

<https://www.mantelzorgenmeer.nl/mantelzorg/respijtwijzer/respijtwijzer-haarlemmermeer/>

Ook via de digitale sociale kaart die vanaf 7 oktober jl. live is kunnen inwoners informatie en aanbod vinden. <https://www.socialekaarthaarlemmermeer.nl/respijtzorg-vervangende-mantelzorg>

Het gebruik van de respijtvorzieningen is nog laag. Dit komt onder meer door onbekendheid van inwoners met het aanbod. Daarom is dit najaar in de campagne 'Jij helpt,

Wij helpen' gericht aandacht besteed aan respijtzorg: 'Even tijd voor jezelf?'. In de periode juni t/m december 2017 heeft dat 266 nieuwe ingeschreven mantelzorgers opgeleverd die actief geïnformeerd worden door Mantelzorg&Meer over de mogelijkheden.

Vraag 11:

Heeft de gemeente Haarlemmermeer zelf voor haar werknemers mantelzorgbeleid ontwikkeld?

- a) Zo ja, dan ontvangt GroenLinks graag inzage in dit beleid. Zo nee, waarom niet?*
- b) Is bekend hoeveel mensen binnen de gemeentelijke organisatie mantelzorgers zijn?*
- c) Is er binnen de gemeentelijke organisatie oog voor de mogelijke overbelasting van werknemers door mantelzorgtaken?*

Antwoord:

In het kader van preventie van ziekteverzuim bieden wij sinds 1 april 2017 als pilot het mantelzorgspreekuur voor onze medewerkers die ook mantelzorgers zijn. De combinatie werk en mantelzorg is niet altijd even makkelijk. De mantelzorgmakelaar helpt de medewerker bij een goed evenwicht tussen zorg, werk en privé. In de maanden april tot en met juli 2017 (4 maanden) hebben 10 medewerkers de hulp van de mantelzorgmakelaar ingeroepen. De ervaring van die medewerkers is positief. De mantelzorgmakelaar biedt een luisterend oor, helpt bij praktische zaken in de hoeveelheid van regels, wijst op mogelijkheden voor inschakeling van hulp en helpt keuzes te maken. Het aantal mantelzorgers dat gebruik heeft gemaakt van het spreekuur is nog klein. Eén op de acht Nederlanders verricht mantelzorg. Dat zou betekenen dat bij Haarlemmermeer circa 125 medewerkers mantelzorgers zijn. De pilot wordt voortgezet. Komende tijd zal het mantelzorgspreekuur weer hernieuwd onder de aandacht worden gebracht. Leidinggevenden spelen een belangrijke rol bij preventie van verzuim door goed te letten op signalen van medewerkers en hen bij de combinatie van mantelzorg en werk te wijzen op de mogelijkheid de hulp van de mantelzorgmakelaar in te roepen.

Wij verwachten u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,
burgemeester en wethouders van de gemeente Haarlemmermeer,
namens deze,

dr. Tom Horn